

Lääkeinformaation koordinaatioryhmän kokous 2/2024

Aika: Torstaina 23.5.2024 klo: 9:31–11:01
Paikka: Microsoft Teams -yhteys
Läsnä: Päivi Kiviranta, puheenjohtaja, Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea
Heidi Mikkola, sihteeri, Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea
Jenni Tamminen-Sirkiä, Suomen Syöpäpotilaat ry
Johanna Palvimo, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos
Raija Sipilä, Suomalainen Lääkäriseura Duodecim
Henna Kyllönen, Suomen Apteekkariliitto
Kirsi Juurinen, Keski-Suomen keskussairaala
Tarja Pajunen, Suomen lähi- ja perushoitajaliitto SuPer
Essi Kariaho, Pharmaca Health Intelligence Oy
Katri Melto-Ojalainen, Etelä-Karjalan hyvinvointialue
Elisa Nordvall, Pharmaca Health Intelligence Oy
Ville Mäkinen, Suomen Proviisoriyhdistys ry
Piia Rannanheimo, Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea

KOLME NOSTOA KOKOUKSESTA

1. Mikrobilääkekulutuksen tilannekuva on Fimeassa työn alla ja kaikille avoin osio julkaistaan syksyllä 2024.
2. Esitellyt aiopaperit ja työryhmien edustajien nostot olivat hyvin konkreettisia asioita, joilla verkoston tavoitteita edistetään.
3. Julkisuuden ja avoimuusperiaatteiden toimintaohje on tärkeä ja hyvä toimintaohje. Tämä lisää yhteisten pelisääntöjen kirjoa, jolloin mahdollinen uusi verkoston jäsen voi päättää, että onko julkisuusperiaate hänen osallistumisensa este vai ei.

MUISTIO

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 9.31. Käytiin esittäytymiskierros. Duodecimin Jorma Komulaiselle lähetettiin Sipilän Raijan mukana lämpimät terveiset ja kiitokset Lääkeinformaatioverkostossa toimimisesta.

2. Mikrobilääkekulutuksen tilannekuva

Piia Rannanheimo, johtava asiantuntija, Fimea

- Tilannekuva on tarkoitettu mikrobilääkekulutuksen seurantaan ja ohjaamiseen. Tällä hetkellä tilannekuva on saatavilla hyvinvointialueiden asiantuntijoille ja viranomaisille, jotka tekevät mikrobilääkeohjausta (esim. hyvinvointialueiden infektioylilääkärit, THL). Tilannekuva on signaaliväline, ja tarkempi analyysi edellyttää tietyn alueen asiantuntijuutta. Tällä hetkellä käyttäjinä ovat fimelaiset sekä ja n. 40 ulkopuolista viranomaiskäyttäjää. Seuraavaksi on tulossa yhteydenotot ja demot yliopistosairaaloille. Tilastodataa ei vielä voi ladata itselleen.
- Osa tilannekuvasta on tulossa syksyllä julkisesti saataville Fimean verkkosivuille. Tilannekuva päivittyy kerran kuukaudessa. Tietolähteinä ihmislääkkeissä ovat Kanta Reseptikeskuksen lääkemääräys ja -toimitustiedot ja Fimean lääkkeiden tukkumyyntidata. Tilannekuva sisältää

kolme moduulia: lääkemääräykset ja -toimitukset, tukkumyynti ja erityisesti seurattavien mikrobilääkkeiden kulutus.

- Raportissa pääsee tarkastelemaan lääketoimituksia ATC-ryhmätasosta aina jopa lääkeainetason tarkkuuteen. Tietoja voi tarkastella koko Suomessa, hyvinvointialueittain, terveydenhuollon eri sektoreilla ja eri sukupuolten välillä. Suomessa on keskimäärin 400 mikrobilääkemääräystä 1000 asukasta kohden vuodessa. Pohjoismaiden tavoite on 250 lääkemääräystä/1000as/vuosi.
- Tukkuymyntimoduuli sisältää dataa sekä avohuollon apteekkien että sairaala-apteekkien ja lääkekeskusten osalta erikseen. Sairaala- ja laitospuolelle ei ole parempaa näkymää, joten edes tukkumyyntiperustainen laituskulutus on tärkeää tietoa.
- Erityisesti seurattavien mikrobilääkkeiden kulutus on ollut infektiolääkäreiden toivoma moduuli. Se näyttää esim. kuinka suuren osuuden erityisesti seurattavien lääkkeiden osuus muodostaa mikrobilääkkeistä viimeisten 12 kk aikana. Dataa on mahdollisuus tarkastella yhteistyöalueittain ja hyvinvointialueittain, kunnittain sekä lääkeainekohtaisesti. Lisäksi erikseen on laitosten tukkumyynti.

Kommentit kokouksessa:

- Voisi olla hyödyllinen Käypä hoito -työryhmille, kun tulee julkiseksi. Tilannekuvan hyödyntäminen vaatii ymmärrystä datan vahvuuksista ja heikkouksista.
- Vaikuttaa hyvältä, hieno ja tervetullut data.
- Julkaisun yhteydessä voisi olla viestintää myös kansalaisille teemoilla vastuullisuus ja vastuuttaminen. Mikrobilääkkeet ovat hyviä lääkkeitä, mutta niiden käyttöä on tarpeen seurata.
- Tulossa on myös eläinlääkkeiden kulutusdata.
- Lääkehoidon päivän yhteyteen voisi tuoda esityksen tilannekuvasta: puheenvuoroon pitäisi yhdistää sekä kliininen puoli että asiantuntijuus.
- Mihin erityisesti seurattavien lääkkeiden listaus perustuu? THL:n infektiolääkärien listaukseen eli kansalliseen kliiniseen asiantuntijuuteen. Erilaiset listat avo- ja laitospuolella seurattavista lääkkeistä.
- Onko vastaavaa kansainvälistä dataa, johon voisi verrata? WHO ja ECDC seuraavat tukkumyyntidataa. Lääkemääräys ja -toimitusdataa on vaikeasti saatavilla, joten seuranta rajoittuu lähinnä pohjoismaihin. Turun yliopistossa tutkimus, jossa tavoitteena tuottaa tukkumyyntidataa pohjoismaista.

3. Koordinaatioryhmän toiminta

- a) Aiepaperi: Lääke- ja lääkitystieto digitaalisissa hoitopoluissa ja terveyssovelluksissa**
Esittelijänä Ville Mäkinen. Kehittämiprojektin tavoitteena on selvittää ja analysoida, millaisia lääke- ja lääkitystietoa käsitteleviä sovelluksia on ja millaisia yleisiä hyötyjä/mahdollisuuksia sekä haasteita/uhkia näiden käyttöön liittyy. Tuloksia esitetään kirjallisessa muodossa, esim. artikkelina. Kehittämiprojektille on laadittu alustava suunnitelma aikatauluineen vuosiksi 2024–2026. Vastuu on Lääke- ja lääkitystieto digitaalisissa hoitopoluissa ja terveyssovelluksissa -pienryhmällä, johon voi liittyä olemalla yhteydessä Villeen 10.6. mennessä. Koordinaatioryhmä hyväksyi aiepaperin.
- b) Aiepaperi: Lääkehoidon opettajien monialainen foorumi V (LOMF)**
Esittelijänä Katri Melto-Ojalainen. Lääkeinformaatioverkoston Lääkehoidon opettajien monialaisen foorumin tarkoituksena on osaltaan edistää moniammatillista yhteistyötä sekä sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisten lääkehoidon osaamista, erityisesti luotettavista lääkeinformaation lähteistä, työkaluista ja tietokannoista. Seuraava LOMF tarkoitus järjestää Farmasian Päivien yhteydessä 15.11.2024. Tapahtuman sisällön ja toteutustapojen suunnittelusta vastaa

erikseen koottu ohjausryhmä. Työryhmän vetäjänä toimii Marikki Peltoniemi, FaT, koulutus-päällikkö, Farmasian oppimiskeskus ry. Aiheina mm. tekoälyn haasteet ja mahdollisuudet koulutuksessa, lähihoitajan tutkintorakenteen uudistus. Keskusteltiin siitä, että ammatillisten oppilaitosten opettajia olisi tärkeä saada aiempaa paremmin paikalle. Koordinaatioryhmä hyväksyi aiopaperin.

c) Toimintaohje Kansallisen Lääkeinformaatioverkoston toiminnan julkisuus- ja avoimuusperiaatteet

Päivi esitteli toimintaohjeen, joka perustuu Lääkeinformaatiostrategian mainintaan verkostotoiminnan avoimuudesta ja julkisuudesta. Toimintaohje ei ole vielä kiertänyt koko verkostossa, joten lopullinen hyväksyntä voisi olla syksyn 1. kokouksessa. Todettiin, että toimintaohje vastaa kokouksessa keskusteltua, eikä havaita puutteita.

Ehdotuksen mukaisesti päätettiin kuitenkin vielä lisätä suositus siitä, miten Lääkeinformaatioverkostossa tuotettuihin materiaaleihin viitataan kirjallisuudessa.

Päätettiin kierrättää toimintaohje koko verkostossa kommenteilla ennen lopullista hyväksyntää.

d) Lääkeinformaatioverkoston tilaisuudet: Lääkeinformaatiofoorumi 2024

Lääkeinformaatiofoorumi on toteutettu säännöllisesti vuosittain. Suunnittelu on tehty koordinaatioryhmässä, mutta järjestämisresurssi on tullut Fimeasta. Fimeassa tehty linjaus, että omat resurssit suunnataan Lääkehoidon päivän järjestelyihin osallistumiseen, eikä Fimealla ei ole resursseja järjestää Lääkeinformaatiofoorumeita syksyllä 2024. Joku muu organisaatio voi halutessaan ottaa järjestämisvastuun, jolloin ohjelmaa voidaan suunnitella koordinaatioryhmässä. Järjestämisresursseja arvioidaan Fimeassa vuosi kerrallaan, joten päätös koskee vain vuotta 2024. Koordinaatioryhmä oli yhtä mieltä siitä, että Lääkehoidon päivän priorisointi on hyvä ja perusteltua.

4. Työryhmien kuulumiset koordinaatioryhmälle

- a) *Ajantasainen lääkitystieto muodostaa perustan järkevälle lääkehoidolle*
Kokouksessa 7.5. Johanna esitellyt Kanta Lääkityslistan kehitystyön tilannetta. Syksyn 1. kokous toteutetaan hybridinä eli myös lähitapaaminen mahdollistetaan. Keskusteltu ajantasaisen lääkitystiedon käsittelystä arjessa omassa organisaatiossa ja siitä, voisiko toimintatapoja jakaa työryhmän kesken.
- b) *Lääkkeen käyttäjän osallisuus varmistaa lääkehoidon onnistumisen*
On tunnistettu tarve selko- tai kansankieliselle tiedolle biologisista lääkkeistä. Työryhmä aloittaa tekemään lääkkeen käyttäjälle ohjetta vastaanotolle valmistautumisesta ja potilaan aktivoimisesta. Lääkehoidon päivään 2025 valmistautuminen aloitettu.
- c) *Luotettava lääkeinformaatio on käyttäjälähtöistä ja oikein suunnattua*
Muistutuksena keväällä julkaistut materiaalit: Potilaan lääkehoidon tarkistuslista sekä biologisten lääkkeiden apteekkivaihtoon liittyvää viestintämateriaalia (kieliversiot: suomi, ruotsi ja englanti), joita voi hyödyntää.
- d) *Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöllä on työtehtävän edellyttämä lääkehoidon osaaminen*
Suositus lääkehoidon teoriaosaamisen varmistamisesta viimeistelyvaiheessa. Ulkoasu ollut arvioitavana pienryhmässä. Viestintää tulossa, johon apua luvattu Asiakas- ja potilasturvallisuuskeskuksesta. Sosionomien ja geronomien lääkehoitoon liittyvän osaamisen selvitys loppusuoralla. Lähihoitajien tutkintouudistus vaikuttaa tähän ja on ollut keskustelussa.
- e) *Tutkimus ja seuranta*
Lääkeinformaatioverkoston jäsenille suunnatun kyselyn vastauksista tehdään kooste, joka toi-

mitetaan työryhmien puheenjohtajille. Vastanneiden pienen määrän vuoksi päätettiin, ettei varsinaisia vierailuja eri työryhmiin tehdä. Mikäli jokin työryhmä kuitenkin haluaa, voidaan vierailu toteuttaa vastauksien esittelemiseksi työryhmän kokouksessa.

Lääkeinformaatioverkoston päivitetty tutkimusstrategia on lähdössä Tutkimus ja seuranta -työryhmässä kommentoille.

Potilaiden osallisuus rationaalisen lääkehoidon tutkimuksissa -työryhmä järjesti 10.4. aamuwebinaarin, jossa aiheena oli terveyspalvelujen kehittäminen. Puhujina olivat tutkijatohtori Marjaana Jones sekä kokemustoimija Ulla-Maria Mesiä. Työryhmä on lisäksi jättänyt sessioehdotuksen ”Potilaiden osallisuus tutkimushankkeissa – hyötyjä ja vaikuttavuutta?” Kuopiossa 8.-9.10. järjestettävälle Vaikuttavuuden tutkimuksen päiville. Mikäli ehdotus menee läpi, sessio striimataan. Mikäli ehdotus ei mene läpi, järjestetään aamuwebinaari 2.10. Työryhmä on myös aloittamassa potilaiden osallisuuteen tutkimuksissa liittyvän some-kampanjan suunnittelua.

f) *Lääkealan viestijät*

Kaksi kokousta pidetty. Työryhmässä useita uusia henkilöitä, joten sovittu toimintatavoista ja ennen seuraavaa kokousta työryhmän jäsenet tutustuvat verkoston viestintäsuunnitelmaan. Kokoukset pidetään kerran kvartaalissa.

5. Tiedoksi

a) Lääkehoidon päivä 13.3.2025

Teemalla: Kestävä ja vastuullinen lääkkeiden käyttö

Aikaisempien vuosien tapaan webinaari pyritään järjestämään SuPerin studiosta. Suunnittelu-ryhmä on järjestäytynyt; puheenjohtaja Tarja Pajunen, sihteeri Tanja Pelkonen ja varasihteeri Marianne Kuusisto.

6. Koordinaatioryhmän kokoukset

- **Huom! Kokousaika vaihtunut!** Kokous 3/2024, keskiviikkona 18.9.2024 klo 12.30-15.20, varsinainen kokousaika klo 13.00-14.50, läsnä + mahdollisuus Microsoft Teams -yhteyteen
- Kokous 4/2024, torstaina 12.12.2024 klo 9.30–11.50, Microsoft Teams -yhteys

7. Muut asiat

Todettiin, että tiistaina 17.9. järjestetään samaan aikaan koordinaatioryhmän kokouksen aikaan WHO:n Patient Safety Day sekä Palkon 10 v. juhlaseminaari. Kokouksen jälkeen syyskuun kokous siirrettiin keskiviikolle.

8. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 11.01.